

Fòrum EDUCACIÓ

Sessió: 27 d'octubre de 2016

“Jornada escolar: contínua o partida”

Fabián Mohedano

parlamentari al Parlament de Catalunya i
promotor de la “Iniciativa per a la reforma horària”

Àlex Castillo

Membre de l'AMPA de l'IES Consell de Cent de Barcelona,
President de la FAPAC fins el març de 2016

TRANSCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ

Coordinador del Fòrum: Bona tarda. Benvinguts i benvingudes. Comencem la primera sessió del Fòrum d'Educació del curs actual. Habitualment, a les trobades de cursos anteriors, hem tractat temes educatius que hem anat considerant que eren d'interès, que d'alguna manera podien afectar als diferents sectors educatius i el d'avui considerem que és un tema que no només afecta als sectors educatius, al conjunt de la comunitat educativa, sinó, fins i tot, al sistema educatiu en sí mateix. Es a dir, que va, possiblement, una mica més enllà d'aquests temes que hem tractat anteriorment.

Com sabeu, a Catalunya es va implantar a l'any 2013 de manera experimental la jornada contínua i avui encara estem en pla experimental. Al gener d'aquest any el Departament d'Ensenyament va ampliar el pla experimental fins a l'any 2019, crec recordar, i en aquests cinc anys d'implantació encara no disposem de cap avaluació ni cap verificació de resultats. Es a dir, que encara hi som en aquest pla d'experiment, en aquest sentit de veure què passa.

És un tema aquest de la jornada escolar contínua o partida que està tractat, però bastant superficialment en general. Sempre hi ha opinions, hi ha alguns estudis, com sabeu, alguns anàlisis... Només en citaré dos, perquè són els que més o menys, habitualment, en aquests cercles del món de l'educació es manegen. Un és l'estudi que va fer l'Elena Sintès, en col·laboració amb la Fundació Jaume Bofill, que es titula: "A las tres en casa: l'impacte social i educatiu de la jornada escolar contínua". El podeu trobar, si no el coneixeu, a la pàgina web de la Fundació Jaume Bofill. D'altra banda, la FAPAC, l'any 2013, publicà un altre document que es titula "Jornada escolar: guia per decidir la millor opció". Bé, a mi em sembla una mica agosarat el títol "la millor opció", però, bé, això és una decisió que la FAPAC en el seu moment va optar per posar-ho. Trobareu el document també a la seva pàgina web.

Per parlar d'aquest tema i debatre aquesta qüestió –ja sabeu els que veniu altres vegades que el presentador es limita molt a presentar i donar paraules i prou- tenim dues persones. En primer lloc, en Fabián Mohedano, és parlamentari al Parlament de Catalunya i està aquí no tant com a parlamentari sinó com a promotor de la "Iniciativa per a la reforma horària". Ens acompanya també n'Àlex Castillo, que fins al març d'aquest any han estat president de la FAPAC i que actualment és president de l'AMPA de l'Institut Consell de Cent de Barcelona.

Bé, doncs tenen 30 o 35 minuts d'exposició cadascú. Per tant, Fabián, si us plau...

Sr. Fabián Mohedano: Bé, bona tarda. Entenc que sou tots mestres i professors?

Coordinador del Fòrum: No, perdó, no. Aclareixo. Això, tal i com vaig explicar al correu que vaig enviar-vos, és obert a pares, professors, tècnics d'educació, regidors d'educació i "pueblo llano", en general, i entitats... i avis, entitats socials, etc., etc.

Sr. Fabián Mohedano: Bé, doncs en primer lloc, gràcies per convidar-nos. He descobert que no la coneixia la Fundació Utopia. Em sembla una iniciativa genial. Sobre tot, a mi m'encanta quan veig que els sindicats es posen d'acord, els dos, per fer coses conjuntes i en un lloc clau com és Cornellà, com és el Baix Llobregat, en el que a vegades hi ha qüestions com és l'educació i com són altres aspectes socials que sempre hi ha hagut molta preocupació i molt dinamisme i per tant, és fantàstic. A més, crec recordar que no havia vingut mai a Cornellà a parlar d'això i que està molt bé.

La reforma horària! Jo intento fer una aproximació general a això i llavors ja... sense haver parlat abans com ens distribuïrien el contingut, doncs, jo faig una aproximació general de com està tot el plantejament en relació a les transformacions horàries que pretenem i després si de cas l'Àlex ja que entri en comunitat educativa i després el diàleg que puguem tenir entre tots ens portarà a parlar de com aquests canvis que calen, generals, afecten a la comunitat educativa i a l'inrevés.

Tot això de la reforma horària... jo crec que aquesta setmana s'està parlant molt d'un tema que a mi em fa moltíssima mandra que és la qüestió del fus horari. Estem penjats als telèfons dels mitjans perquè a les Balears han dit que volen posar-se en el fus horari de Finlàndia. De Finlàndia, d'Israel, dels països bàltics... de Palestina, no? De tots aquests països. I al final, aquesta proposta de posar-se en el fus horari de no canviar aquest dissabte l'hora i quedar-se amb el fus horari, diguem, de GMT més 2, aparentment a vosaltres us pot semblar que us és igual, però té una conseqüència brutal sobre les qüestions educatives, no?, perquè el que la gent de Mallorca pretén és que els nens arribin a classe a les 9 del matí i encara sigui fosc, no? Que encara sigui de nit a les 9 del matí. I perquè? Perquè per la tarda com les Illes Balears és un espai turístic, doncs puguin tenir més hores de llum per la tarda, al vespre, i per la nit, i al final acabi sent un atractiu turístic i guanyar turistes, pel vespre, no?

Amb això, que pot tenir la seva ocurrència, doncs té unes conseqüències brutals sobre el rendiment dels nens, perquè el que diuen els cronobiòlegs és que els nens han de despertar-se al matí, han d'estar una estona desperts, han de veure llum del dia, se'ls hi ha d'il·luminar el cervell, no?, han d'anar caminant al cole i així quan arriben a classe, doncs els nens ja estan desperts i poden rendir molt més, no? I ells, sense haver pensat... no sé si amb aquesta conseqüència, doncs tot el Parlament han fet una declaració dient que volen que els nens arribin al cole a les 9 de matí amb la llum fosca. Vol a dir que els de l'Institut ja arriben de matinada, no? Clar, això al final té unes conseqüències que tot acabaria endarrerint-se. Jo crec que aquesta proposta no prosperarà.

Perquè he començat parlant d'això? Primer perquè és un tema que estic llegint als diaris ara, aquests dies, i a la tele, i és molt recurrent quan hi ha un canvi de l'estiu a l'hivern, i per dir-vos que les qüestions horàries i les qüestions cronobiològiques sí que tenen una relació directa sobre el que parlarem. És a dir, no és el mateix dinar a les quatre de la tarda que dinar a les dotze. I no és el mateix anar-se'n a dormir a les onze que anar-se'n a dormir a les vuit, no? I això crec que és una cosa bastant òbvia. Llavors, en tots els debats que estem tenint en relació a la jornada escolar s'haurien de tenir en compte abans de fer un canvi.

Perquè en aquest país parlem tant d'horaris? Ho intento explicar molt ràpidament.

Primer, estem en el fus horari que no ens correspon. Des de 1940, Franco ens va posar en el fus horari de Berlín i nosaltres hauríem d'estar en el fus horari de Londres. No només nosaltres, sinó França, Bèlgica, Luxemburg i Holanda, i Algèria per influència francesa. Això vol dir que ara no són les set sinó que són les sis hora solar, val? Mentre tots tinguem clar que són les sis hores solars no hi ha problema, però el problema és que no només és aquesta la causa de problema que tenim, sinó que anem endarrerits per altres qüestions que ara explicaré. A més a més hi ha la qüestió de la supressió del canvi d'hora d'estiu i d'hivern, doncs, que això no té gaire sentit. L'estalvi energètic és molt poc i per tant això que fem ara de canviar l'hora dos cops l'any, doncs, no tindria sentit. Les llums del capvespre no les fem servir per posar més llum o menys. Ara és de dia i aquí tenim la llum encesa, l'ordinador encès...

Aquesta és la primera qüestió, la que fa referència al fus horari i al canvi d'hora d'estiu i d'hivern. La segona qüestió és la que fa referència a que som un país que tenim unes organitzacions molt presencialistes, no? A la gent no la valorem per la feina feta sinó que la

valorem pel seu horari, i llavors, quan algú comença una feina nova, ens agrada preguntar-li quan guanyarà i al final li preguntem quin horari farà. I, en realitat, ni una pregunta ni l'altre és la correcta, la pregunta correcta seria: bé, hi quin marge tens?, quina confiança tenen amb tu?, pots entrar i sortir?, com t'avaluaran el rendiment?, o com te'l reconeixeran, no? Són les preguntes que amb això ja et pot demostrar si la feina valdrà la pena i si et sentiràs implicat, i si al final, també, tindràs tu mateix un procés d'aprenentatge.

Això, mentre als països més avançats, durant la segona part del segle XX van fer tota la feina que havien de fer, nosaltres, doncs, teníem les relacions [...] que teníem, en un context franquista, uns sindicats que aprenien a tornar a fer de sindicats; unes patronals que aprenien a tornar a fer de patronals... És a dir... Doncs, unes relacions [...] molt febles, i per tant, en comptes de pensar en productivitat, pensar en la persona, en flexibilitat, en abandonar la rigidesa del horaris, perquè tenim els horaris més rígids, pràcticament, del món.

Quan una persona, aquí al nostre país, ha d'anar a parlar amb un mestre, doncs, de vegades, fins i tot, és capaç de dir una mentideta a la feina per no reconèixer que o va a acompanyar a un familiar al metge o va a parlar amb la mestra o al mestre a l'escola dels seus fills. Llavors, tenim un absentisme injustificat molt elevat. Mentim per fer gestions. Clar, com que tampoc tenim teletreball, sinó que el teletreball que tenim és sinònim de precarietat, doncs, això també dificulta molt aquesta flexibilitat. Tot això es resoldria si canviéssim de paradigma i valoréssim a la gent per la feina feta. A més a més, som un país mediterrani. Ens agrada anar a la feina a parlar, a tocar-nos, a socialitzar-nos... A d'altres països aquestes coses es fan a posteriori.

Aquestes dues qüestions tampoc són la gran qüestió de la reforma horària, tot i que juntament amb la qüestió del fus horari, i la supressió del tema d'horari d'estiu i d'hivern... El que sí que és rellevant és que som, i és la tercer qüestió, i és el més important, és que som l'únic país del món que dina a les tres i sopa a les deu. S'ha perdut una hora sencera de dormir. És a dir, vol dir que hi ha gent gran que encara continua fent l'horari del pla vell, però hi ha gent jove o adolescents que estan dormint fins a dues hores menys, amb les conseqüències que això té. Només dos de cadascú de nosaltres quan arriba el matí esmorza. La resta esmorzen a mig matí. Ens hem inventat un mig matí que no existeix, i al final tot això ens porta a que tornem a dinar a les tres, i per tant tornem a començar. És a dir, anem una mica tard. Si agaféssim una persona aquí del Baix Llobregat, una persona de Perpinyà i a un africà d'una tribu, el africà de la tribu i el de Perpinyà es posarien d'acord de com funcionaria el dia de manera quotidiana, i el català d'aquí, del Baix Llobregat, sempre aniria tard en fer les feines, fins que s'adaptés, no? Després ja sabem que quan anem de viatge ens adaptem ràpidament a la vida de les altres ciutats.

Això ens fa inèdits. Som una mena d'extraterrestres. És a dir, veiem la tele més tard, comprem més tard, allarguem les extraescolars, perquè treballem fins a més tard. Tenim un 50% de gent treballant a les sis de la tarda, un 30% a les set de la tarda. I això té unes conseqüències de molts tipus. Si els primers sapiens el primer que feien era esmorzar, carregar forces; quan el sol estava a dalt de tot dinaven i quan el sol es posava sopaven, i quan era de nit dormien i això s'ha fet des dels primers sapiens fins ara. És a dir, ho continuen fent vuit mil milions de persones que viuen al món. Però, nosaltres, a Catalunya i Espanya, ho hem deixat de fer. Des dels anys seixanta per culpa del "pluriempleo" i les hores extres es comença a fer una jornada de 8 a 3, per exemple un empleat de Banca, o un treballador públic, un funcionari, i després es fa una segona feina de 4 a 9. O el que fa hores extres, que feia un horari a la fàbrica de 9 a 12 i de 3 a 7, doncs comença a fer de 9 a 2 i de 3 a 9. És a dir, fixeu-vos, en una fàbrica en comptes de dir-li, com van fer els alemanys de dir: "hem de treballar vuit hores, però hem de fer millor la feina", aquí diem: "no, com que en tenim feina, doncs, contractem més hores, per tant maquillem el sou". Veníem d'uns sous, salaris baixos, i el que serveix això, el "pluriempleo" i les hores extres, és per maquillar uns salaris baixos en un context com és el "desarrollismo", com

són els anys seixanta, de nova prosperitat, de noves necessitats, com tenir un primer cotxe, un primer televisor, un pis a la ciutat... Diferents necessitats. Comprar un apartament, que els primers fills puguin anar a la Universitat, que els primers fills d'una família de moltes generacions, pugui anar a la Universitat, no? Per tant, una nova etapa, diguem, de noves necessitats, de nova classe obrera, de nova classe mitjana, i el pare que és el que treballa, la mare és la que està a casa, i això comporta que el pare busqui una segona feina. I tot això el que provoca és un canvi de l'hora de dinar i de l'hora sopar. És a dir, en comptes de dinar a les dotze... a l'una, perquè a les dotze és quan dinàvem abans de que ens canviés el fus horari. És a dir, dinàvem a l'una. Doncs, en comptes de dinar a la una comencem a dinar a les dues oles tres, i pel vespre igual. És a dir, el pare és el que torna de la feina, els fills s'esperen i llavors tothom sopa. Apareix la "Família Telerín": "vamos a la cama que hay que descansar para que mañana podamos madrugar", però això no... Comença a l'any 64 i acaba a l'any 79... No arriba... O sigui, al contrari, cada cop anem retallant més hores de somni. Després arriba el "Casimiro", no?, i després "Los Lunis"... Ara surten dos nens al Súper 3, que són dues nenes que són la "Nenúfar" i la "Matoll", i et diuen bona nit, però si no estàs pendent d'apagar el comandament ràpid, et surt el "Tom i Jerry", per tant és un desastre, no?, i els nens no entenen res. O sigui... I ho pateixo personalment i, per tant, l'hem de dir al director de TV3 que posi dos segons la tele en negre, potser poden perdre algun calé, però que deixin la tele en negre uns segons que ens doni temps a apagar-la.

Quan es ratifica aquest horari? Aquest horari es ratifica de diferents maneres. S'evidencia de diferents maneres. Per exemple, als anys 90, quan apareixen les televisions privades i apareix el gran programa de televisió a partir de les dotze de la nit, que tot s'ha de dir és "Crónicas marcianas". Amb l'aparició de "Crónicas marcianas" es demostra, amb les televisions privades, que a partir de les dotze de la nit encara hi ha molta gent mirant la televisió. És a dir, si a les deu de la nit hi ha deu milions a les dotze de la nit en queden cinc milions de gent veient la televisió. Per tant, és negoc i això fa que anem a dormir més tard.

A través de la televisió es pot veure. Per exemple, el "Parte" que era el "Telediario" del Canal 1, als anys 50 era a les dues del migdia, no?, i després passa a les tres. O el "Telenotícies" del vespre era a les 8:30 i després passa a les 9. Durava mitja horeta i començava el programa. Jo recordo quan era petit que sortia el Rei, no el d'ara sinó el de veritat, i amb els fills, que encara eren petitets i encara no robaven, i sortien allà i deien des d'un vaixell adéu, des del "Bribón", i amb uns gossos, i s'acabava la tele. Això eren les 11:30 de la nit. Ara, les 11:30 de la nit és l'hora que la televisió està en màxima activitat, en "prime time".

Tot això ha anant evolucionant. La discoteca és una altra manera de veure-ho. Aquí segur que hi ha alguns que veu sortit de festa fins a les 2:30, després uns altres que veu sortit fins les 5, i ara surten fins les 6. Els nostres adolescents en certa manera, i entro en matèria diguem de conseqüències, no descriptives sinó de conseqüències, els nostres adolescents entre setmana viuen a Catalunya i el cap de setmana viuen a Nova York. Perquè entre setmana dormen de dotze a sis i el cap de setmana dormen de sis a dotze. Per tant és com si cada cap de setmana estiguessin a Nova York i el dilluns tornessin, amb el que representa de desordre social, que el cap de setmana estiguin tota les nits desperts.

No podem criminalitzar els joves, perquè en general els joves durant una etapa de la seva vida tenen la tendència d'anar a dormir més tard. El que nosaltres no podem fer és potenciar-les que se'n vagin a dormir tard. La mesura de les Illes Balears el que vol és potenciar que la gent se'n vagi a dormir més tard i que, com a conseqüència, arribi dormida al matí a la feina o a l'institut.

Quines conseqüències té això? Els horaris que tenim. Els horaris extensius laborals i el desordre horari. Per exemple, un nano que no està acompanyat pels seus pares per la tarda a

l'hora de fer els deures, doncs té possibilitats de suspendre i rendir fins a la meitat en assignatures com matemàtiques. Dues hores menys de somni, en assignatures com matemàtiques, pot reduir fins a la meitat el rendiment. Una persona que per la tarda no està acompanyada pels seus pares, no té suport, doncs també té bastants números de que la cosa no li vagi bé. Un nano que fa esport, que comença a fer esport a aquesta hora..., perquè si a les cinc, sis de la tarda comencen els petits, després comencen els mitjans i quan comencen els adolescents d'entrar a la piscina, d'entrar al camp de futbol, i acaben tornant a casa a les onze, aquests nanos, i alguns dels que ja fan esport de competició, tenen més possibilitats de suspendre. Ens diuen, i és veritat, que fer esport és saludable, però, clar, l'haurien de fer en unes altres hores, no a les hores que s'estan fent ara. El que passa que els clubs –es que jo vaig estar amb la gent d'esports i ho tinc viscut- et diuen, no, nosaltres estaríem encantats de no tenir obert el club fins a les onze de la nit, però per això cal que tot vaig una mica més compactat.

El nano que al matí es lleva, surt corrent de casa... perquè, clar, aquest nano si és d'un Institut públic, a l'Institut públic ha entrat a les 8, sortirà a les 2:30, ha dinat a quarts de tres o a quarts de quatre, potser sol o acompanyat... O pot ser, menjant un paquet de patates, com vaig veure l'altre dia a uns nanos que menjaven un paquet de patates, que segurament els seus pares els hi havien deixat a casa el dinar, però ells amb un euros s'havien comprat un paquet de patates i estaven pel carrer un divendres menjant-s'ho... Vaig somriure, però en realitat el que em feia era pena. Dinen en aquesta hora, fan una migdiada esperant a que a les extraescolars seves arribi el seu torn, van a les extraescolars i després arriben a casa i, clar, i a les onze de la nit estan desperts, i torna a començar. Aquest nano, que sopa a les onze de la nit, deu o onze de la nit, quan es lleva al matí l'estomac el té tancat, primer, perquè no ha dormit les hores que toquen i, segon perquè té l'estomac ple perquè no te gana perquè ha sopat tard. Quan arriba a classe es seu i es desperta la bèstia al cap de mitja hora, ja no mira al profe ni mira rés, sinó mira... sí, si que mira, mira la motxilla a veure quina és la mida de l'entrepà i el rellotge i a quina hora se'l podrà menjar, no? Per tant, això, òbviament, fa perdre la concentració.

Tenim un 20% d'obesitat infantil. L'obesitat infantil no només és conseqüència de la nutrició. És a dir, de la modificació de la dieta que hem patit en els darrers anys, sinó també de a quines hores es menja. No és el mateix dinar abans o després de les tres de la tarda, o sopar abans o després de les nou de la nit, no? O no és el mateix esmorzar, com feien els primers sapiens, insisteixo, i com fan a la resta del món, a primera hora del matí, que hauria de ser la part més important. Tot això al final, quan arriba PISA ens en recordem de la Consellera, ens en recordem dels barracons, ens en recordem del sistema educatiu, de les lleis educatives. No vull excusar que tot això no sigui rellevant. Ho és i molt. Però a PISA no es té en compte totes aquestes coses que jo he explicat de l'entorn educatiu i per tant, doncs, molts dels problemes que tenim en bona part tenen a veure amb aquest desordre horari.

Quin és el plantejament? Bé, l'estrès femení, la manca d'espais per la participació social, l'accidentalitat en el desplaçament a la feina -som líders en accidents en desplaçaments al treball-, l'accidentalitat en la pròpia feina, en reduir la petjada ecològica, en demografia. És a dir, tot el tema de tenir fills, la taxa de natalitat. Hi han tots d'elements dels quals podríem parlar i que són conseqüència del nostre desordre horari. Nosaltres no diem que tots els problemes que hi ha al nostre país siguin a causa dels horaris, però hi ha un fil conductor, una relació. Mai haguessin pensat, fa vint anys, que tindríem un 20% d'obesitat infantil i que estaríem a la par d'Estats Units, i estem, no?

Bé, què és el que hem plantejat nosaltres? Doncs, un debat integral. Hi ha com diferents acceleradors. Un accelerador és el teixit productiu, que és el principal, no? És a dir, com modifiquem que hi hagi un 50% de gent treballant a les sis de la tarda. Dos, la comunitat educativa: com els horaris escolars, no els espatllem més i els protegim, i els sincronitzem amb

els horaris de la feina, en tot allò que es pugui, i els sincronitzem amb les extraescolars i fem que el temps educatiu sigui raonable i no acabi a les onze de la nit en aquells que fan activitats fins tard, i per tant, fixeuvos, han canviat moltes coses en cent anys, però els horaris de les escoles continuen sent més o menys els mateixos: de 9 a 12 i de 3 a 5, en les seves varietats pública o concertada i de sortir abans, el que sigui, però aquest és l'horari de la fàbrica. És a dir, la fàbrica era de 9 a 12 i de 3 a 7. El pare entrava a la fàbrica a les 9, el nen entrava a l'escola; a les 12 sonava el timbre, anaven tots dos a dinar, tornaven a les 3, els dos anaven fins a les set de la tarda, i el dissabte al matí també hi havia classe. Per tant, l'horari de 9 a 12 i de 3 a 5 és l'horari fabril, és l'horari del camp, és l'horari que es manté des de fa cent anys. Des de la primera escola.

On s'ha modificat? A la secundària. Què us puc dir jo? I ara jo no parlo com a representant, emissari del govern, ni res, perquè si he dir-les les coses els hi dic sense cap problema i l'Àlex ho sap. Ara estic aquí com a representant d'un moviment social i afirmo que és inconcebible el que s'ha fet amb la secundària i el que deriva de la secundària. Fer un horari de 9 a 2:30 expulsant el dinar del ritme diari dels nanos és un desastre. Això no hi ha qui ho agafi per enlloc. Estem d'acord en que les jornades s'hauria de tendir a la compactació i això l'Elena ho explica en els estudis. L'Elena Sintes. I està molt bé. És a dir, hem de tendir a una jornada més compactada. Hem de tenir una jornada que també hi hagi un fil conductor entre el temps lectiu i el temps extraescolar. Tot això està molt clar i crec que hi ha un consens prou ampli. Ara bé, el que no pot ser és que s'expulsi el dinar de les 12 del migdia, de l'1 del migdia. La jornada intensiva és la que ens porta a on estem, en relació a tots els horaris del país. És a dir, la jornada intensiva dels funcionaris de 8 a 3, per després poder fer una segona feina per la tarda és el que va portar a que es deixés de dinar a una hora per dina a una altra. Doncs, l'horari intensiu a l'Institut no és gaire aconsellable perquè trenca el ritme circadiari i desajusta també tot el que fa el nen després, quan surt de l'Institut. Primer, hem de recuperar, hem de reintroduir l'àpat del migdia a l'Institut. Jo no entro, no és feina meva, com s'ha de fer, això crec que ha de ser feina dels pares i del propi Departament d'Educació. Jo no entro si ha de ser carmanyola o ha de ser càtering o ha de ser menjar propi de kilòmetre zero a la cuina de l'escola. Amb això, jo aquí no entro. Ara, que el nano ha de dinar a las 12/12:30/1, sí. Això és impenable.

He arribat a veure algun argumentari, crec que en unes jornades..., crec que vaig coincidir amb l'Àlex, que allà ens van posar tots dos les botes a camp contrari, però al final van sortir aplaudits. En unes jornades d'un sindicat, no diré quin, en el que l'argumentari era: "el que hem de fer és que com els adults dinen a dos quarts de tres, que els nanos facin la jornada intensiva de nou a dues i que també dinin a dos quarts de tres, perquè així ja tots dinem alhora". Bé. O sigui. El que hem de fer és tornar nosaltres al que ens correspon, no sacrificar els nanos que dinin en el nostre horari.

Crec que els elements que s'han tingut en compte per a fer la jornada intensiva han estat tres, al menys jo ho interpreto així -crec que la Consellera Rigau estaria d'acord amb mi-. Un: estalviem menjadors. És a dir, el que fa la Irene Rigau és estalviar-se menjadors. Amb això ens estalviem àpats, o sigui, beques menjadors. Dos: estalviar conflictes als patis, després del dinar. Elimina els patis i, per tant, tots els conflictes es passen a la tarda, en el foraescola. Per cert, no dormir i el bullying està lligat també. Els estudis també ho demostren. I tres: estalviar-se un conflicte sindical. És a dir, pau sindical. Si jo faig aquesta jornada de 8 a 2:30 m'estalvio conflicte amb el sindicat majoritari de secundària, i pau social, no?, i ja està. I ella passa... Quin conflicte sindical hi ha hagut amb la Consellera Rigau? Cap! Perquè hi ha hagut pau social. Des d'aquest punt de vista, és clar. Jo ho he parlat amb ella i estic absolutament en contra d'aquestes mesures, perquè ara ho hem de revertir. Hem de tornar a recuperar l'àpat a l'Institut i, per tant, ja veurem com es resol això des del punt de vista sindical.

Aquest és el plantejament. És a dir, hem de fer una jornada d'escola que vagi des de les 8 - quan parlo no parlo d'hora exacta, sinó de franja-, des de les 8 fins a les 4, com a molt tard, i unes extraescolars que comencin a les 4, però a les 4 en punt, per a que acabin a les 7, 7:30, per a que a les 8 tots els nanos estiguin a casa sopant. I, per tant, el que no pot ser és que un nano entri a la piscina a les 8 per acabar a les 11 de la nit. O sigui, hem d'intentar que comenci abans. Òbviament, com que no hi ha diners per construir més piscines, doncs, el que hem de fer és arreglar els horaris, què ja està bé! Hem d'intentar aprofitar el màxim de temps, no? Per tant, aquí jo crec que hi ha una sintonia total amb aquesta franja, que és els models que hi ha a Europa. Jo aniria més enllà, però això ja es collita meva. Jo que els nanos entrin a les 8 del matí no ho veig clar. A Estats Units hi ha el debat, i ja s'estan fent proves pilots de que els nanos entrin més tard. El que passa és que allà entren a les set i pico, però també es lleven més d'hora. Si als nanos sabem que els hi costa més llevar-se, perquè els hi costa més anar a dormir, doncs no els portem a les 8 a l'Institut. A mi em sembla que a les 8 del matí és massa d'hora a l'Institut. Però com això ja no és cosa meva, que això ja és un tema de planificació, ara bé, considero que els nanos han d'entrar a escola entre les 8 i les 9 i sortir entre les 3 i les 4, sempre respectant l'àpat. D'acord? L'àpat allà enmig encrostat entre les 12 i les 2. Això és el que dirà el text de la Llei que estem treballant al Parlament.

Jo no sé fins a on arribarem. Si ens tallaran el cap. Si ens hem posat d'acord tots els grups parlamentaris. La Llei de la Reforma Horària dirà: 1) tenim un problema d'horaris en el nostre país, inèdit al món; 2) els horaris que funcionen al món són aquests: en el món del treball, en el món del comerç, en el món de la comunitat educativa, en el món de la cultura i l'oci, i en el món de l'Administració. Allà on podem regular, regularem. Que seran l'Administració i la comunitat educativa. Allà on podem incentivar, incentivarem. Que serà el comerç de proximitat i el teixit productiu, amb mesures positives per a totes aquelles empreses que ho facin, de tots aquells comerços que tinguin un reconeixement, que tinguin... I, sobretot, fer una campanya molt bèstia de canvi d'hàbits. És a dir, tots sabem que tenir colesterol és dolent, però no tots sabem que no dormir les hores que toquen o dormir malament amb la panxa plena i tenir apnees és el mateix que tenir colesterol. És a dir, ens pot agafar un "jamacuco" o un ictus tant si tenim colesterol com si no dormim bé, però això no se sap. Hem d'anar al metge, ens fan una analítica i estem preocupadíssims, però després retallem de somni tots. Per tant, hem de fer una campanya de canvi d'hàbits i aquest canvi d'hàbits també ha d'anar, per exemple, en el consum. T'hem ajudat a canviar els horaris de la teva feina. Doncs, ara tu ajuda el comerciant a que pugui tancar abans. I per tant, que comprar de 8 a 10 del vespre estigui mal vist.

Com que no podem, de moment, acabar amb la llei espanyola, que tenim la llei catalana sospesa i, per tant, és un conflicte competencial, doncs anem amb mesures positives. Intentem que la gent vagi a comprar més d'hora. Que estigui mal vist comprar a les 9:30 de la nit. Que mirin el supermercat i diguin: ostres, què fa a aquestes hores? Si tu vas a Prats de Lluçanès, al Condis, a les 8 de la tarda ja està tancat, però a Barcelona està obert fins a les 9:30, o a Cornellà, no? Perquè a Prats de Lluçanès el Condis tanca a les 8 i aquí tanca a les 9:30? Dit d'una altra manera, perquè el Condis a Prats de Lluçanès no obre fins a les 9:30 com obre aquí? Doncs, perquè a ningú se li acut anar a comprar a aquesta hora, perquè ja està tot tancat, i això és el que hem d'aconseguir.

La nostra no és una proposta, i ja acabo, eh? No és una proposta que li digui a la gent que el que ha de fer, sinó el que volem és que cadascú faci el que li doni la gana. Al final això és una proposta, la reforma horària, contra les desigualtats. És a dir, tenim quatre perfils de persones, i acabo d'una manera còmica, el que té tants diners, tants diners, tants diners, que ni treballa ni rès, i fins i tot li renten els calçotets i té molts, molts, molts diners, i té les vint-i-quatre hores del dia per fer el que vulgui; a l'altra banda tenim al que té les vint-i-quatre hores del dia perquè no té recursos i respirar li costa diners. Fixeu-vos, els dos tenen les vint-i-quatre hores del dia lliures i els dos tenen una vida molt diferent. Però ara anem als del mig, que és el més real. El

que treballa molt, molt, i quan arriba a casa té la rentadora feta, el sopar fet, els nens apunt d'anar a dormir i... i ja està, no?, i ell es pot posar a dormir o fer el que vulgui, i el que treballa molt, molt tant com l'altre, i quan arriba a casa ha de fer les rentadores, ha de posar els nens a dormir, o a d'acabar de preparar tot el necessari per al dia següent... Doncs, fixeuvos. I els dos treballen les mateixes hores però un guanya més i l'altre guanya 600, 800..., o cinc zeros. Bé, si alliberessin unes hores per la tarda, si en comptes de tenir un 50% de gent treballant, ho tinguéssim a les 4 de la tarda, i per les tardes sirguéssim molt més ampliades per tothom, igualaríem a la gent en aquest tema. Però això seria cosa segona qüestió, es tractaria d'una reforma horària 2.0 [dos punt zero], però ara estem en reformar els horaris quotidians.

Coordinador del Fòrum: Molt bé. Moltes gràcies. Àlex, tens la paraula.

Sr. Àlex Castillo: Bé, jo em centraré més en el que són els horaris de dins de les estructures educatives a nivell d'escola, Instituts, Universitats, etc.

El que tenim actualment a Catalunya és un sistema en el qual l'Institut públic és pràcticament el 90, 95%, horari de matí, només. Les escoles concertades que fan secundària són matí i tarda i quan passem, per exemple, a batxillerat, primer i segon de batxillerat, aquí ja tenim pràcticament horari intensiu a la gran majoria d'escoles i d'Instituts. És a dir, que, fins i tot escola concertada, que fa dies de tarda, el divendres, normalment, tenen lliure les tardes a batxillerat o, fins i tot, algun altre dia més, segons com.

A Primària, el que hi ha són uns plans pilot que, en algunes escoles públiques, tenen jornada intensiva. D'altra banda, també hi ha una diferència substancial entre les escoles que fan cinc hores i les que fan sis. Fan cinc hores la gran majoria d'escoles públiques i fan sis hores pràcticament la totalitat de l'escola concertada, i una part de l'escola pública, la que en el moment de treure la sisena hora de l'escola pública es va considerar que tenien necessitats extraordinàries, per dificultats del centre. I aquests centres poden ser al voltant d'uns tres-cents o una cosa així. Llavors, la situació seria aquesta i, a partir d'aquí, perquè parlem de l'horari i no parlem del color de les portes de les escoles? Perquè així com del color de les portes de les escoles a la gent ja li és igual que sigui d'un color clar o fosc, o que faci la funció que hagi de fer, sobre l'horari hi ha com una mena de "mantra" sistemàtic que cada any, pinc, pinc, es repeteix: "la intensiva, la intensiva, la intensiva". O sigui, tothom que tingui un nen de tres o quatre anys, que vulgui anar al circ o això, doncs, és una cosa molt similar. Trobes que cada curs, amb els mateixos arguments, s'està duent una campanya sistemàtica, sistemàtica, sistemàtica, sistemàtica, d'aconseguir l'horari intensiu, però a l'escola. I a més a més amb una visió molt poc àmplia. Així com el projecte aquest de canvi de jornada a nivell d'horari és per a tota la societat, aquestes demandes són, exclusivament: vull canviar el meu horari a la meua escola, perquè a Madrid ja ho fan. Perquè jo sóc funcionari i els funcionaris tothom sap que treballen de 8 a 3. Aquests són els poderosos arguments.

Si mirem, moltes vegades la pròpia argumentació que es fa, es diu molt que, efectivament, a molts llocs de l'Estat espanyol, amb un sistema educatiu similar, l'horari és majoritàriament de matí. Clar, això és cert en alguns llocs. És cert sobretot en el que seria la meitat sud de la península i Canàries. Però, clar, sempre et diuen: es que a tot arreu fan horari intensiu i els hi va molt bé. Clar, els hi va molt bé en alguns llocs i en altres no tant. Quan hi ha comparativa, una de les coses més sorprenents d'això és que quan es diu que pedagògicament és millor un horari que un altre, no s'aporta mai cap estudi seriós sobre el tema. Perquè estudis seriosos sobre el tema hi ha dos, que són bastant antics, un fet a Galícia, pel professor José Antonio Caride, que és un professor de la Universitat de Santiago, que el que venia a dir és que en escoles similars es donen resultats similars..., és a dir, és comparatiu, lògicament, això ha de ser sempre comparatiu. No pots dir és millor aquest que l'altre perquè, clar, fins i tot si uns alumnes fan un horari a un curs i a l'altre un altre, són alumnes en un curs són més grans que

en un altre... Vull dir que la comparació no és mai perfecta. No és el metge investigant amb els ratolins. Els nens són persones i al món hi ha molts elements que influeixen, però la realitat és que en aquest cas en concret ell comparava escoles rurals i urbanes, de les que mantenien la jornada partida i les que tenien la jornada intensiva i calculava una sèrie d'ítems que és la quantitat de repetidors, la quantitat de graduacions que hi havia a nivell global, etc., i sortia que havia un creixement, que era més important de les repeticions en les escoles que passaven a la jornada intensiva.

Ara bé, quan es fan unes avaluacions d'aquests plans pilots, la pregunta clau quina és? Quans nanos repeteixen? Si se'n van de l'escola o no? No. La pregunta clau normalment és: esteu contents? Clar, la resposta és: Oh! I tant! I tant! I si em portes pastissos més contents estariem. Però clar, aquest és el drama de que s'ha fet un canvi generalitzat de jornada a tot l'Estat sense una avaluació rigorosa i seriosa. En alguns llocs, que s'han fet, per exemple, proves pilot, i s'han mirat una mica aquests ítems, per exemple al País Valencià es va fer fa un parell de cursos un programa pilot, i alhora de renovar es va veure que s'havia incrementat a la vora d'un 10% la xifra d'alumnes repetidors. Això és molt. Un 10% són dos nanos per aula. Clar, estem disposats a fer repetir a un 10% més d'alumnes, a canvi de que un determinat sector professional tingui un horari millor? Clar, aquesta pregunta jo crec que és del tot pertinent i evidentment la resposta és un "no" rotund. És a dir, tornem a centrar-nos. Si parlem d'escoles i d'horaris, hem de pensar, l'escola per a que serveix? Serveis per a que els alumnes vagin, estudiïn, es formin i passin a ser persones aptes per viure en comunitat, que tinguin les competències que requereix viure en una societat. És a dir, que siguin persones que puguin treballar col·lectivament, que puguin tenir converses amb... vull dir que puguin viure tranquil·lament en societat i en col·lectivitat.

Això s'aconsegueix amb uns horaris o s'aconsegueix amb una metodologia determinada? Clar, això s'aconsegueix..., jo crec que més important que l'horari, és què fem amb les hores que dediquem a l'escola. És a dir, segurament una escola que tingui un bon horari i un pla educatiu lamentable, serà una pitjor escola que una escola amb un horari lamentable i un pla educatiu potent. Això és una perogrullada, però és així. Per tant, el que és important és veure l'escola... Hi ha tres línies d'horaris que hem de veure que són completament diferents i que hem de separar. Una d'elles és l'horari del centre. Una cosa és l'horari del centre. Dues, l'horari del professional, i tres, l'horari de l'alumne. No tenen perquè ser idèntics. O sigui, l'escola, el que hem de tenir molt clar és que l'horari de l'escola no significa que el professional que treballi allà sigui el conserge que hagi d'obrir i tancar. Pot haver moltes mecàniques i moltes combinacions. Per tant, amb una quantitat de professionals determinada es pot obrir més hores l'escola que no si tothom fem el mateix horari i per tant tothom obrim a les 8 i tanquem a les 3. Pot haver més marge de canvi, en funció de les necessitats que es detectin. Llavors, el projecte interessant aquí és que l'escola treballi al servei de la col·lectivitat i sobretot dels infants, de l'entorn que viuen allà i que s'estan escolaritzats allà.

Les escoles en molts casos, per exemple en el cas de secundària, això va ser una autèntica barrabassada en el sentit de que es va canviar la gran majoria d'Instituts d'horari, tot i que ja hi havia un pla pilot de secundària, que ningú ha vist el resultat, per cert. Hi havia un pla pilot de secundària, de set, vuit, instituts, que feien aquest horari, però mai es va ensenyar quin era el resultat d'aquestes escoles que feien aquest horari. Llavors es va decidir canviar, bàsicament, per estalviar, com ha dit el Fabián, en despeses de menjador. Es va dir: ara, si deixem de donar de menjar a aquests nens de dotze anys ens estalviarem uns calerons. Clar, això pot sonar horrorós, però això ho van aplaudir amb les orelles molts dels professionals d'aquests instituts, perquè a partir d'aquell moment tenien un horari determinat que els afavoria més.

Com s'explica que pugui passar això? Doncs, evidentment, quan el Departament té clar que vol fer una cosa, doncs la fa, que per això mana. I també seria "raro" que a algú que li estàs oferint

una millora substancial del seu horari et digui que no pensant en uns arguments de que, clar, es que aquest nano que ve quan anava a primària tenia beca i ara vindrà aquí i es quedarà amb dos pams de nassos. Bé, la qüestió és que bàsicament ha anat així. Llavors, la situació en el tema aquest és, per un costat hi ha l'estalvi aquest i, per un altre costat, a part de l'estalvi del menjador social, hi ha un estalvi que ve donat de la pròpia normativa que de vegades tenim, que és una mica estricta i absurda, de les beques i transports gratuïts obligatoris que hi ha pels nens que ho necessiten. O sigui, aquí, per exemple, no us trobareu, però en poblacions més petites i mitjanes, allà on no hi ha institut, per exemple un cas concret, un poble petit al Vallès Oriental, per posar un exemple. No sé. Granera, per exemple, és un poble de 300 habitants, no tenen institut, però tenen escola. Llavors, al fer aquest canvi, a l'alumne de Granera ja no se li ha d'oferir el menjador gratuït perquè com que hi ha intensiva i es tanca el menjador de l'institut on va, això que s'estalvien. En el cas concret aquest, què passa? Doncs que és certa una queixa que tenia el Departament, que sempre sol queixar-se molt que les lleis de Madrid són molt difícils i no ens ajuden i tal i qual i San Pasqual. El tema és que la Llei Orgànica, la de abans de la LOMCE, la Llei Orgànica d'Educació, bé, la LOCE, l'orgànica, l'última que va haver en 2006, aquesta preveia que l'alumne que s'havia de traslladar del seu municipi, perquè allà no hi havia escola pel seu nivell d'estudis, se li faria transport gratuït i menjador gratuït. Quina disfunció trobem? Ens trobem amb la crisi, una població com he dit abans, Granera, en la qual un xalet o una casa de Granera val dos milions d'euros, se li ha de pagar menjador i transport a aquest fill d'una família, en general, poc necessitada, mentre que determinats alumnes en una situació social molt justeta no tenien possibilitats de cap tipus d'ajut. Clar, aquest canvi permet estalviar el menjar d'aquest nen ric, però també de retruc li treus el pa de la boca al nen pobre. És a dir, que aquí, per estalviar-nos uns calés, al final el resultat va ser bastant desastrós.

Quin és el resultat global d'això? Doncs que una mesura lògica en aquell moment és dir: miri, senyors, estem en crisi, aquí tothom s'ha d'arremangar i els primers els més privilegiats. Tenen dret per llei, però no els hi pagarem. I no els hi pagarem i els hi direm, els hi devén això, i quan la situació econòmica sigui bona ja els hi abonarem, però de moment les prioritats són la gent que ho passa més magre. No el senyor que té una casa de tres milions d'euros, però que viu amb un poble que no hi ha secundària. I això, aquesta manca d'energia, i de dir les coses clares és la que va provocar una situació com aquesta.

En el cas concret dels instituts, un altra de les coses, també, absolutament lamentables que va haver el curs passat, també "made in Rigau" -perquè, per cert, és un personatge bastant lamentable-, és que, a la roda de premsa d'inici de curs, va dir el següent: farem un pla pilot –precisament en la línia que apuntava Fabián– perquè hem detectat que en alguns instituts de Barcelona, que hem implantat la intensiva, doncs, hem vist que els nanos realment s'han detectat casos de malnutrició. No arriben a menjar el que toca. Per tant, el que farem és, implementarem un pla per poder donar un menjar, como una mena de dinar, que serà calent, cap allà el migdia, cap a l'1 o així, i així acabaran sortint una miqueta més tard, però, clar, serà el dinar, com si fos un pati, però que aniran allà a prendre'n el que sigui de menjar calent, un entrepà calent, el que sigui, en funció de cobrir aquesta mancança. Que allò era un pla pilot, que havia parlat amb l'Ajuntament de Barcelona, que ja tenien els diners, bla, bla, bla, bla, bla, bla. Heu vist els diners? No! Heu vist el menjar? No! Jo tampoc. I cap dels instituts amb els quals he parlat els ha vist. És a dir, que es va arribar a anunciar que es donaria menjar a alumnes de secundària i després no es dona menjar, sense més. No passa absolutament res. I, clar, el més increïble d'això és que això tampoc va generar una onada de protestes de dir ¡fins aquí! No preneu el pel en temes tant delicats. Ja se sap que la funció d'un polític és dir mentides, però no digueu mentides tan grosses i sobretot no digueu mentides tant lletges. És a dir, jo accepto les mitges veritats, accepto opinions, accepto..., accepto moltes coses però mentides sobre aquests temes no, si us plau. Sobre aquests temes no. Llavors, aquí és on realment ve la situació de dir: alguna cosa hem de mirar de fer i de canviar.

A la secundària, realment, el canvi que hi ha d'haver és en relació a l'horari d'entrada a l'institut, majoritàriament, són les 8 en la majoria d'instituts, que és una hora massa aviat. En general els nanos dormen poc. Això és una realitat. Llavors, clar, en els instituts que fan jornada partida tampoc es salven d'entrar a les 8. Perquè total fan com a molt dos dies per la tarda jornada partida, amb ho qual bàsicament acaben entrant a les 8 o 8:30, depèn, però moltes vegades a les 8, i el que fan és retallar l'hora de l'hora de dinar. En comptes de sortir els que fan partida, doncs, tenen uns quants dies que surten a quarts de dues en comptes de les dues, quarts de tres. Aleshores, les treuen d'aquí, i no del matí. D'entrar a les 8:30 seria una mica l'altra possibilitat. Llavors aquí realment sí que requereix un debat seriós, fonamentat sobre tot en el que són les necessitats dels nostres alumnes.

En aquest tema, també tenim molta culpa les pròpies famílies, clar, que posem la tele i allò no acaba mai; si poses la ràdio, tampoc acaba mai i si poses l'ordinador, no acaba mai. I ha d'haver un moment en el qual es posi fi. Clar, ara tenim la gran màquina aquesta, que és el wifi, que podem tallar, i si talles el wifi s'acaben totes les interaccions de connectivitat. Però el que és cert és que també ens movem en uns paràmetres molt diferents als paràmetres que teníem fa uns anys. O sigui, que les opcions que té un adolescent avui dia d'estar connectat, d'estar entretingut, de fer mil coses, està molt motivat i, vull dir, molt pressionat per moltes bandes per fer coses. Des del seu mòbil que li comencen a arribar missatges de tal, que si l'ordinador, que si la televisió, que si... Clar, totes aquestes interaccions que rep, clar, costa més dir-li apaga la tele, que és el que ens deien a nosaltres quan érem petits, apaga l'ordinador, apaga el tal, i al final resulta que un dia t'assabentes que també la inofensiva Nintendo, també té connectivitat i per tant per aquí també te l'estan fotent. És a dir, que arriba un moment que ens trobem en una situació realment de dificultat, no? Això hem de ser conscients. Però, clar, hem de tenir clars els objectius aquests de que els horaris que tenim són irracionals. O sigui, és positiu que els nanos dormin 8 hores com a mínim i si pot ser 9, millor. Això ho hem de tenir claríssim.

I després també una altra cosa, que és com molt de "perogrullo" és que hem de predicar amb l'exemple. No podem dir-li al nano: tu ves-te'n a dormir a les 9 i jo em quedo aquí mirant la tele fins les 3 de la matinada. Perquè si fem això, evidentment, ell tendirà a fer el mateix. Perquè els nanos, més que aprendre de memòria el temari que els hi poses per escrit, el que copien són els models de conducta i el model de conducta som nosaltres. Ens pertoca mirar de tenir uns horaris més raonables.

Una altra de les coses que és molt, molt important, és que a nivell del dinar, pràcticament es pot dir que a Catalunya les famílies ja no dinen juntes. No hi ha un dinar conjunt. A part de les zones rurals, el dinar, cadascú dina a la feina, o algú dina a casa però algú dina fora. És a dir, el dinar de tots els membres de la família, conjunt, pràcticament ha desaparegut. Només es respecta caps de setmana, festius, etc., i l'àpat que realment és on coincideix tota la família és el sopar. Per tant, és important que el sopar sigui un acte familiar, social. És a dir, que hi siguin tots, que hi participin, que els nanos ajudin a fer-lo. Una mica això. I a partir d'aquí preparar millor horaris i estratègies per a que no es "desmadre" la cosa.

Nosaltres no tenim la disponibilitat de temps que teníem els nostres pares, o els nostres avis. És a dir, les famílies que abans sempre hi havia tres generacions, ara normalment no hi són. Moltes vegades el nano a l'hora de dinar està sol, per tant és important que hi hagi menjadors escolars en els quals s'aprenquin hàbits i perquè, clar, un nano de 10 anys si el deixes amb la nevera evidentment ja sabeu que menjarà. No agafarà ni el peix ni la verdura. Aquests dos productes ja pots comptar que no els tocarà. Anirà directament a veure el pernil, si hi ha, a veure l'embotit. Van directes a un tipus de dieta molt calorífica. En fi. O si ha de comprar coses fora, ja sabeu, pizzas... Hi ha una sèrie d'hàbits alimentaris que els hem d'introduir la família, però que també ens han d'ajudar els menjadors escolars.

A secundària, tenim molt camp per recórrer, fins i tot, a molts instituts no hi ha menjador, no hi ha possibilitat de fer menjar i, per tant, han de funcionar amb un càtering. D'altra banda, està el drama aquest de la jornada partida, de la intensiva, que a la tarda no hi ha res, doncs, anem a donar beques als nanos que tenen necessitats socials per a que puguin anar al menjador de l'escola dels petits. I que passa? Què els nanos van al menjador de l'escola dels petits, veuen que són els quatre que no tenen diners i no els hi agrada. No els hi agrada identificar-se, primer com a petits, i segon com a necessitats. En aquestes coses, l'Administració també té molt a fer i molt a dir. Hem de buscar estratègies per solucionar els problemes que tenim.

Aquest debat dels horaris és un debat que està molt viciat, perquè tenim opinions, totes les del món, però dades reals no en tenim cap. Realment, si tant bé va un horari o un altre, si us plau, que algú faci un estudi seriós, que demostrï una cosa o una altra. Quan hi ha coses d'aquestes, també es diuen moltes mitges veritats en el sentit de la comparativa. Es compara molt l'horari, i es diu que a Finlàndia fan horari intensiu. Clar, Finlàndia fa un horari, aproximadament, de 9 a 4, o 9 a 3, una cosa així...

Sr. Fabián Mohedano: De 8 a 1, però dinen a les 12.

Sr. Àlex Castillo: Exacte, els dinen dins d'aquest marge. No és l'horari intensiu... El drama de l'horari intensiu d'aquí és: compactem tota la feina i dinem després. Aquest és el problema. O sigui, si tu compactes, però entremig menges, és molt diferent i el canvi en hores potser és mitja o una hora.

Sr. Fabián Mohedano: És que Àlex, aquest horari ja no es tornarà a debatre més. És que es revertiran els pilots, perquè tornin a dinar els nens a l'escola.

Sr. Àlex Castillo: Bé, una mica, doncs això, és el debat aquest, que hi ha molta mitja veritat en aquest sentit, molta mitja veritat en el sentit de que pedagògicament està molt demostrat, quan no és veritat. Pedagògicament, estan demostrades tendències.

Malgrat tot, una dada per ser mínimament optimistes és que amb la que ha caigut a sobre, l'escola ha estat capaç aquests anys, des del 2009, 2008, fins ara, d'anar en un ritme creixent d'increment de la taxa de graduacions de secundària i de disminució de l'abandonament escolar prematur. Aquesta és la bona notícia. La dolenta, quina és? Que teníem uns nivells tant brutals que encara som els últims d'Europa en reducció d'abandonament prematur d'estudis. Però, clar, la graduació de secundària, per exemple, no estem dels pitjors. Ens trobem en una situació en la qual... i tenim alumnes que abandonen l'escola tot i tenir capacitats per continuar estudiant. És un problema social però també es un problema que el propi sistema escolar pot fer molt per retenir aquest alumnat amb una oferta d'estudis atractius. No tothom té perquè estudiar llatí i grec, o enginyeries industrials. Pot haver altres tipus de formació postobligatòria que no necessitin estar cinc anys allà lligat als llibres, sense moure's de casa. I això és el que moltes vegades ens falta, no? Itineraris, mitjans en els quals pot haver una continuïtat.

Bé, em sembla que m'estic anant ja del tema. Però el tema és això. Com que de vegades en el tema horari surt el tema aquest dels resultats, èxits, és important saber en quin marc ens movem i saber exactament comparar i llegir els números que es poden presentar.

Coordinador del Fòrum: Molt bé. Gràcies a tots dos. Com és habitual teniu la paraula vosaltres. Opinions a favor, en contra? Preguntes? Qüestions a debatre?

Primera intervenció públic: Bueno, nosotras veníamos... Somos unas AMPAS de Olesa que estábamos muy convencidas, hasta oír esto, de que el horario compacto era favorable para los niños por el tema de poder estar más tiempo con la familia. Que ellos también no tienen que

hacer esa pausa, porque a veces les cuesta mucho volver por la tarde y, bueno, yo al menos, me he quedado un poco sorprendida por el tema este de la comida. Nosotras habíamos valorado que igual si tuviesen una segunda pausa en la que se comiese fruta, ¿no?, que también es un hábito saludable comer fruta antes de comer. Pero yo ahora pensándolo, por ejemplo, igual de 8:30 a 1:30, ¿no? sería un horario que igual se adaptaría más razonable, haciendo dos pausas, ¿no? Y luego, en Italia, no sé si vosotros sabéis el horario, sé que van a comer a casa, pero hacen compacta la jornada. Pero luego van el sábado por la mañana, ¿no?

Segona intervenció públic: Es que a Itàlia històricament s'ha fet, com que hi havia dèficit d'edificis, és feia torn de matí o torn de tarda. Llavors, et tocava anar al matí, o et tocava anar a la tarda. I històricament s'ha fet d'aquest horari.

Tercera intervenció públic: Yo soy italiana y, bueno, siempre hemos entrado a las 8, desde primaria. En primaria y en el instituto. De 8 a 12:30, 1, pero, claro, el truco es que íbamos los sábados por la mañana también. Luego empezamos con experimentales de inglés, que empezaron a entrar más idiomas, y entonces se iba una tarde a la semana, pero siempre manteníamos 12:30, 1, para comer. 1:30 o 2 en el instituto. El día que tocaba a las 2 [iba el alumno dos días a la semana]. Más tarde de las 2, jamás. Y los pequeños, hasta quinto, porque en quinto acaba ya un ciclo, a las 12:30 ya estábamos en casa comiendo. Pero, claro, ibas el sábado.

Pregunta del públic: Y el sábado, ¿cuántas horas se iba?

Tercera intervenció públic: Lo mismo. Igual. Lo que ahora sé que hay centros que para compaginar un poquito mejor la jornada con la jornada de trabajo de los padres, porque antiguamente, yo en mi época, con seis años me iba a casa sola, ahora no [...]. Sé que hay centros que han empezado a hacerla partida. Tienen comedor. En el cole comen a las 12, porque los horarios están todos más adelantados y van dos tardes, tres tardes. Hay centros que han quitado los sábados. Pero, eso sí, la comida de 12 a 12:30.

Coordinador del Fòrum: A veure, vull donar unes dades concretes, perquè estic participant en un estudi a Itàlia. Donat que ha sortit el tema d'aquest país, aprofito i us llegeixo exactament què diu l'estudi.

Dos exemples. De tota manera Itàlia no és uniforme: Itàlia nord, Itàlia centre, Itàlia mig centre i Itàlia meridional. És a dir, que és molt diferent. Però, us llegeixo dos exemples molts concrets de Roma, de la ciutat de Roma: "el Centre pilot Somaschini", és un centre, amb dos horaris, en el mateix edifici i mateix nivell educatiu, el que diuen "horari de temps complet" va de 8:20 a 16:20 de dilluns a divendres, i l'horari de "temps seguit", que ve de 8:20 a 13:20, sempre dinant a escola.

Pregunta del públic: Dintre d'aquest horari, de les 13:20?

Coordinador del Fòrum: Sí, sempre dinant a l'escola. Vull dir que el que acaba a les 13:20, dina a les 13:20. Tenim present que habitualment a Itàlia a les 13 s'està dinant.

Un altre exemple, i acabo, el Centre públic Maria Goretti, ofereix dues possibilitats, en el mateix edifici i mateix nivell educatiu: de 8:30 a 16:30 i de 8:30 a 13:30. L'única cosa que és comú a tothom és que el currículum escolar, el que han de fer els alumnes d'aprenentatges, tothom ho fa exactament igual. La diferència està en que després es fan allò que aquí diem complementàries, o no es fan complementàries. Però el que és el contingut escolar, el currículum, programa educatiu, tothom el compleix exactament igual.

Continueu...

Tercera intervenció públic: No, no. Era que nosaltres veníem convençudes...

Pregunta dels ponents: D'on veniu?

Resposta: D'Olesa

Pregunta dels ponents: D'un cole?

Resposta: De quatre escoles públiques

Pregunta dels ponents: I sou mestres?

Resposta: No. No. Dels AMPAS.

Quarta intervenció públic: I nosaltres. Nosaltres venim de Torrelles, que també som rurals, i jo penso que és un tema molt complex i és molt interessant tant l'aportació teva com el pensament de les AMPAS d'Olesa. Vull dir, l'escola, nosaltres com a avis tenim moltes coses a dir, però el que sí que tenim clar és que menjar hauria de ser una assignatura. Això per descomptat. I hauria de garantir que es mengés i que s'equilibrés, no pels nens pobres, sinó pels nens rics, pels nens... per tots. Aquest és un primer principi que jo penso que hauríem de lluitar, però, moltíssim. Però no solament dinar, es que la fruita del dematí, la fruita del migdia... Quan diem la diversitat de cada nen, s'ha d'entendre perquè hi ha nens que venen a l'escola sense menjar. I això és un tant per cent elevadíssim. I els meus fills, doncs, prenen els cereals, la lleteta, de presa, de presa... Els nets, perdó. Però tot el que havien estat reivindicant tantíssim a l'escola bressol, aquí a Cornellà, perquè jo he treballat a Cornellà, doncs, realment, fer que els nens esmorzessin va ser una campanya enorme, perquè esmorzessin amb la família i esmorzessin. Per tant, aquí és una cosa que jo penso que s'ha de solucionar i que realment compactar o no compactar... Penseu que els avis quan ara anem a buscar els nens, resulta que els nens esmorzen a les 11, per tant, ara no dinen fins a les 2, perquè jo, el dinar, doncs, no tenen gana fins a les dues! Després se'n van, per a una hora i mitja, ells, nosaltres i tots, anem amb el cotxe, perquè a l'escola no arribem tard. Al dematí, igual. Vull dir que hi ha d'haver com una flexibilitat i un... Però, quin altre problema tenim a les escoles? Com es fa l'educació física? A quines hores es fa l'educació física? A on es fa l'educació física? Perquè els patis estan vuits, tristos, que no hi ha... quins espai hi tenim a les escoles? Quins espais, que podrien agafar la gran majoria de nens fent extraescolars molt més compactades i per a tothom igual. I fins a les 4 i fins a les 5, les escoles haurien de funcionar. Perquè els que hem viatjat ho hem vist. A Finlàndia, molt bé, els nens dinaven, però també tenen l'opció d'anar a un menjador comú, fer dansa, fer... i trobar-se, i tot això "gratuïtament".

Públic: Això aquí...

Quarta intervenció públic (continuació): Aquí també hem de parlar que hi ha un negoci. Aquí hi ha un problema de negoci i potser aquest negoci, per no tallar, el que hauríem de fer és veure quins altres perfils han d'entrar a l'escola. Potser han d'entrar jardineros. L'hora de l'hort, quina hora és? Perquè a qui li agrada de mestra de fer l'hort? Quins jardineros? Què fa el conserge? Hauríem de reestructurar la llei. Si només és obligació, jo et dic que com a avia, els avis hipotecats, l'horari d'anar a buscar-los, nosaltres estem votant a les escoles l'horari compactat perquè es que no podem anar ni a la biblioteca, no podem fer res, perquè, clar, l'olla a bullir, busca els nens, tornar-los a portar, cotxe... Bé, vull dir... És complex. Jo entenc les mames, entenc les mestres, però, de veritat... I els nostres fills, avui, cada dia hi ha més gent que treballa des de casa... O sigui, que els horaris de l'escola i moltes coses, jo crec que

haurem de canviar una mica... una mica, eh? Perquè, clar, per exemple un pare que treballa per la tarda, el seu fill que té tres anys ha d'anar a les 9 del matí, amb aquella puntualitat, i no pot veure al seu fill. Hi ha moltes preguntes a fer, aquí. Moltes. Moltes complexes. Jo sé que és veritat que hem de fer una estructura, no?, i que s'ha de fer, però hi ha una complexitat gran. Molt complexa i, sobretot, nosaltres anem a moltes escoles al migdia, els nens que es queden al menjador... jo estic molt contenta que els nens vinguin a menjar a casa, eh? Aquest és un altre problema greu, greu, què hi ha, eh? Vull dir... Ho veieu pel Facebook. No cal, eh? Agafen els espaguetis: chof, chof, chof. Vull dir... El menjador és tremendo. És tremendo. Els menjadors és per fer un estudi amb moltes escoles, amb tota la bona voluntat. Els horaris de pati del migdia són molt tristos. Hi ha molts problemes als horaris. Nosaltres ho veiem, som els [FRECS], estem fent els espais públics gratuïtament, per refer un estudi, una recerca, i realment veiem coses... Hi ha escoles que funcionen molt bé, eh?, però que no és fàcil.

Coordinador del Fòrum: Bé, donem una paraula més... Després si volen dir alguna cosa els ponents sobre el que s'ha dit. I després continuem.

Cinquena intervenció públic: Bé, jo volia aportar la vessant des de l'Ajuntament. Jo sóc regidora de l'Ajuntament del Prat, llavors també crec que és important per a què tota aquesta afectació de la jornada contínua... Hi ha una part que jo crec que moltes vegades no es té en compte i és aquesta, també, la que tenim des de la vessant municipal perquè hi som afectats i perquè a més la vivim perquè son els nostres ciutadans, els nostres infants, els que estan a l'escola i al final els que tenen, també, aquesta jornada, no? Llavors jo... Primer també agrair, no?, aquest debat i el posicionament que vosaltres heu dit, perquè estic d'acord amb ell. Jo crec que la jornada contínua que s'ha aplicat a la secundària per a mi a sigut aberrant. Vull dir... Per nosaltres és aberrant. De la manera a més com s'ha fet, sense tenir... com ja s'ha dit, no hi havia cap estudi que digués com havia anat en els instituts pilots que havia abans i s'aplica, i a més s'aplica d'una manera ràpida, casi, casi, sense donar temps ni a pair-ho. No diria que enganyant, però és veritat que les famílies que van participar en els instituts, on es va fer participar i obligant una mica a que hi hagués una consulta, són les famílies que no tenen cap problema, i deixant sempre al marge aquelles famílies, les més desfavorides, les que mai participen!, les que al final queden al marge de tot i l'alumnat sempre més vulnerable és el que sempre surt més perjudicat amb aquesta jornada, i això s'ha de tenir en compte. I sempre és així. I molt perjudicat hi surt! Llavors, què passa? A partir d'aquí, bé, nosaltres ens hem trobat que tenim més conflictes als espais públics, perquè això és un fet, que suposo que si hi ha algun més pot compartir-ho, eh?. Al espais públics, als centres cívics, al carrer... Vull dir... I bastant! Hem tingut que posar recursos, que val, d'acord, ja forma part, però jo crec que això mereix un estudi, també, molt més ampli i que segurament no són els Ajuntaments els únics que hem de ficar aquests recursos, com han sigut les beques extraescolars, la reducció de les quotes esportives, posar educadors als carrers, a [...] molt més perquè sinó no donem a l'abast amb tota la conflictivitat que tens, i jo crec que això... S'ha parlat dels menjadors i em sembla molt bé, que els menjadors és un espai on s'ha de ficar la mirada. Jo no tinc aquesta vessant tant negativa, eh? Crec que pot haver-hi algun menjador que no funcioni bé, però jo crec que en general funcionen cada vegada millor i les pròpies AMPAS la majoria, a més a més, està mirant el producte de proximitat, menjar ecològic... O sigui, s'està mirant molt. Jo ho reivindico, perquè això crec que va avançant cada vegada més. Possiblement queda molt de camp per fer i, sobretot, el que si tindrien que anar a menjadors gratuïts i que sigues universal. Si anem així, doncs, estic d'acord amb això.

I una altra cosa que crec que és important és, val, la jornada, que estic d'acord, eh? Que es comença molt aviat i per a mi totes aquestes hores és nefasta, no? Llavors, tot el temps de les extraescolars... Hi ha un altre estudi de l'Elena, després del de "A les tres a casa", el de "Educació a temps complert". Jo crec que aquí està la clau. Hem de mirar com englobem les activitats extraescolars amb el temps lectiu. Però clar, aquí s'ho haurà de creure tothom. S'ho

han de creure sobretot... S'ha [d'empènyer] des del Departament d'Ensenyament, de creure que les activitats extraescolars, donar-li el valor que tenen, el temps de lleure donar-li el valor que té, per a que això formi part de projectes de centre, perquè en el que ens estaven trobant últimament, també, és que no era obligatori... quan s'aprova el projecte anual de centre, que les activitats extraescolars estiguessin o no dins. Vull dir que anaven una mica a la vessant totalment contraria i jo crec que on hem d'anar es a que des de que entri fins... Inclús l'horari d'acollida! L'horari d'acollida també ha de ser des de que entri fins que surti, amb uns horaris raonables, però tot això...

Públic: A darrera hi ha un tema econòmic.

Cinquena intervenció públic (continuació): Econòmic. Val. Però jo crec que al final tot passa...

Sisena intervenció públic: Bueno, sobre el tema, me parece muy interesante y, bueno, ambas ponencias. El tipo de jornadas tiene pros y sus contras, ¿no?, a nuestro parecer, a mi parecer. La partida, actualmente... Yo me refiero sobre todo a primaria, ¿no? Desde mi punto de vista lo que presiona un poco es que la escuela en lugar de ser un centro de enseñanza tiende a ser más una guardería, ¿no? Un parking de niños, digamos, ¿no? Que los niños tienen que acoplarse a unos horarios laborales de los padres y entonces al final casi están obligados a quedarse jornadas casi enteras. Laborales, ¿no? De 8 horas, 9 horas... Y si uno le suma los deberes, pues ya el niño casi no tiene tiempo de jugar, ¿no?, de descansar, de simplemente dedicarse a aburrirse, porque el aburrimiento también es algo positivo en los niños. Eso digamos es lo que para mí la jornada partida sería el principal inconveniente. Hacer que un niño tenga el horario de un adulto y de parte quitarle la infancia, ¿no? ¡Ahora! La jornada continua también tiene algunos contras, que es el hecho de que la comida sería a las 2, pero tal vez aquí puede haber de repente soluciones. Bueno, el de Finlandia sería el ideal, ¿no? Que los niños coman en la escuela, salgan a la una y media o a las dos, genial. Pero, bueno, eso no sucede acá por un tema económico, me imagino.

Públic: Los padres allí acaban de trabajar a las 3 o a las 4.

Sisena intervenció públic (continuació): También. Pero entonces... Claro, pero digamos... En todo caso la continua que permitiría una flexibilidad ¿no? Que las familias podrían adecuarse a la rutina de trabajo y todo, ¿no? Y para evitar justamente que haya ese tema de las comidas, pues, hacer más almuerzos en el día, ¿no? No solamente un patio, sino dos patios, en el cual se puede comer y en todo caso, incluso se recomienda, que la gente no coma tres comidas sino que hagan cinco comidas al día, bueno, pues yo creo que eso se podría solucionar también, ¿no? Claro, lo ideal sería un estilo... el modelo Finlandés, pero bueno. Mientras tanto, mientras no se haga una racionalización de los horarios a nivel de todo, pues yo creo que los niños no tienen por qué pagar las consecuencias de un mal horario a nivel de todos los sentidos, ¿no? En todo caso ambas jornadas tienen sus pros i contras y yo sobretodo creo que lo más importante es que podamos elegir, ¿no? Actualmente se impone una única jornada y muchos padres y muchos colegios han solicitado ya, han hecho votaciones, y hay un tancament por parte de ensenyament, entonces yo creo que si hay elección, ¿por qué no? Porqué no hacer una diversidad i que los padres elijan. Hay partidas, hay continuas, igual en la [rural] le va mejor la partida porqué, claro, no tienen el cole... pues, ¿qué sé yo? Igual [...] porque estamos en el coche, los padres estresados, corriendo... Los niños que no pueden descansar ni hacer la siesta. Entonces, yo creo que, dar la libertad de elegir sería la mejor opción, y así cada uno puede...

Setena intervenció públic: El pueblo llano reclama pensar que estamos en el Baix Llobregat. A ver si nos entendemos. Finlandia es Finlandia. Italia es Italia, y Cornellà, Baix Llobregat. Es lo que es. Entonces, por favor...

Públic: No és el mateix Cornellà que Olesa.

Públic: Ni que Torrelles.

Públic: Bueno, pero por ahora no tenemos ninguna referencia aquí en el Baix Llobregat. No tenim cap estudi, no?, encara. Llavors, si que és una fita normal sortir del context normal per veure quines opcions hi ha. Hi ha països...

Vuitena intervenció. Finlàndia ha destinat un pressupost a educació, que no és el nostre. Yo dos pinceladas solo. Yo, como soy de Utopía, soy un poco utópico... A mí me cuesta mucho en los debates que veo de educación, cuando entramos siempre en criterios economicistas, ¿no? A centros más abiertos, calefacciones más que funcionan, más dinero que hay que pagar, por ejemplo. No hay dinero, pues los niños pasan frío, porque empezamos más tarde... Es decir, hablar de educación bajo criterios economicistas, es como hablar de medicina y volver a hablar de criterios economicistas. Acabaremos todos muertos, ¿no? Claro, yo, utópicamente, dado que vengo de Utopía, me imaginaba que al hablar de educación, y sería una buena reflexión, en cuanto al horario, también, y creo que sería una segunda parte del debate de hoy, algún día, que alguien nos aclarara un poco, aún con todas las tendencias, ¿qué es lo mejor para los alumnos? ¿Cómo pueden aprender más nuestros hijos? ¿Cómo sacar más rentabilidad educativa? De aprendizaje, de valores. Y ¿cómo ser más felices en la escuela? Y yo creo que sería una segunda parte a encargar. Vamos a encargarlo, bueno, a ver si alguien se atreve a venir a explicarnos, en un mundo utópico, flotemos un día un poco, ¿no?, no pasa nada, bajo la inmediatez de horario continuo ahora, no continuo ahora. Que si por la parte sindical, que si por la parte de rentabilidad económica... Bueno, a lo mejor, soñar un poquito un día, ¿no?, y entrar un poco más en esa tendencia de ver cómo el niño puede ser más feliz, o la niña, en la escuela y pueda aprender mejor. Eso una. Dos: experiencias de dos tipos. Dos pinceladas. Yo conozco gente que se dedica a la educación, mi entorno son gente que se dedican a la educación y hay quien me dice que en secundaria a las dos de la tarde no aguanta a los niños ni sus padres. Puede ser la alimentación, como habéis dicho, pueden ser más cosas. Pero es que primaria los niños, después de un buen gran patio y un gran banquete en el comedor escolar, tampoco por la tarde es que aguanten demasiado.

Públic: No, no. Y a casa tampoco.

Vuitena intervenció (continuació): Entonces, la idea ¿cuál es? Es decir. A mí me ha sorprendido lo que habéis explicado de Italia, de que en un mismo centro haya dos tipos de horarios. A lo mejor voy por la tendencia que decía la compañera, ¿no? Es decir, la clave es, teniendo al alumno, como al centro, ver realmente qué puede haber dentro de un mismo sistema. A lo mejor una población del norte del Baix Llobregat, Olesa de Montserrat, que yo conocí hace muchos años, cuando trabajé en juventud, allí en el Ayuntamiento, le va bien el horario intensivo, con unas premisas: que coman en casa. Y, a lo mejor, en una zona más industrial o más de otro tipo, de un barrio de no sé qué, ahora me acuerdo de Sant Cosme, del Prat, que soy de allí, pues va bien otro tipo de horario. Pero, no nos engañemos, al fin y al cabo, imponerlo por decreto no va a ningún lado. Y como no va a ningún lado, quizás habrá que empezar por preguntarnos, bueno, el niño ¿dónde y cómo puede aprender más y puede ser más feliz? Y luego vemos si lo cubrimos o no...

Novena intervenció: Bé, jo sóc del Departament d'Educació de l'Ajuntament de Cornellà. Sóc tècnic, i, bé, estic totalment d'acord amb la companya del Prat, amb la seva intervenció, perquè

des de l'Ajuntament, nosaltres, des del Departament, bé, des de l'Àrea, diríem, d'Educació i Política Social, ens van trobar amb que havien de donar solució als [mateixos problemes] que ha comentat la companya. Llavors, doncs, pensar en projectes que fomentessin... programes i projectes que fomentessin la igualtat d'oportunitats, evidentment, amb primer lloc. Activitats fora de l'horari escolar, totalment gratuïtes per a les famílies, per a l'alumnat, i conjuntament amb les AMPAS, treballant amb projectes i amb activitats per ajudar una mica a pal·liar aquests nous horaris, sobretot a secundària. Per altra banda, també, es va pensar en engegar un projecte pilot en col·laboració amb La Caixa, que li hem batejat "educat saludablement", amb un institut de Cornellà, d'un barri més desfavorit, diríem, i que constava en donar un àpat al dia amb aquests alumnes que a casa seva segurament no podien dinar i ho acompanyaven amb activitat esportiva i amb reforç escolar, per a que tampoc s'etiquetés a aquests alumnes conforme només anaven a dinar a l'institut. I la veritat és que aquest projecte ha funcionat molt bé. [...] I la veritat ha estat molt bé valorat. Però, clar, és el que deia la companya, ¿no? Obliga també a aportar uns recursos, que, bé, en tot cas, són pels nostres ciutadans, ¿no? Però, a reinventar-nos! A reinventar-nos, eh?, dia a dia.

Coordinador: Molt bé. Amplio una mica, perquè ha sortit el tema italià, dels exemples que he posat abans, i es que, parteixen d'un principi, i és que els pares escullen. Escullen una franja o una altra i és un compromís per cicle formatiu. És a dir, cada dos anys, hi ha un compromís dels pares, durant dos anys. I tenen molt clar, aquests centres que estan en una dinàmica diferent que altres, què, el que deia abans l'Àlex, una cosa és l'horari del centre, una altra cosa és l'horari de l'alumne, i una altra cosa l'horari del professional. I que l'horari del professional és un problema a entendre's entre el professional i el seu patró, però que no és un problema de l'escola. Això també ho hem de tenir present.

I acabem. O volies...

Quarta intervenció públic: Jo només una petita cosa. Jo crec que la utopia està pensar que la bona actualitat d'educació des de petits, d'un horari competent i d'uns espais i d'una escola competent, per a que no ens trobem que quan arriben a l'institut, arriben com arriben. Jo crec que hi ha d'haver respostes diferents del que diuen els nens quan preguntes, què feu a l'escola?, quina motivació?, què aprenen?, com conviuen? Les estones de convivència dels nens han de ser molt important. L'educació, que l'escola avui fa una funció de cuidar els nens, de recollir els nens, això ho hem de tenir clar, claríssim, que custodia. Que una altra qüestió és el coneixement, però un coneixement que és desigual i per tant l'hem d'equilibrar, i l'altre és, sobretot, les relacions. La xarxa de relacions. La xarxa de relacions! Perquè hi ha nens que... Tots són pares, famílies. Tots hem de buscar maneres de trobar xarxes de relacions. Rés més. Jo penso que és complexa. Jo estic molt d'acord amb l'exposició que heu fet vosaltres, que a l'institut l'horari no té cap mena de lògica que no dinin, no mengin, ni surtin aquests nanos, i se'n vagin a casa a les dues, a les tres. Te'ls trobes pel carrer... Però tampoc trobo que hi hagi d'haver aquesta... O sigui, si l'escola... Al nen li dius: feu filosofia? Diu, sí, que és filosofia? Mirar vídeos? No anem bé. No anem bé! Aquí és la resposta molt simple, però... Es que sinó no salvem la... Perquè sinó, sap que li dic jo?, que una de les coses que podem fer és com més s'escorci l'horari de l'escola, millor.

Dècima intervenció: A veure, primer agrair les dues exposicions perquè jo crec que han obert, per a mi, perspectives de reflexions diferents, amb coses presentades, i per tant també, en aquest sentit, sempre que algú t'ensenya a veure més coses d'aquelles que ets capaç de veure en la teva realitat, doncs, és d'agrar. Segon, jo no sé... jo tinc 59 anys, el meu pare treballava de funcionari de matí i de pagès a la tarda, i com el meu pare bastants més. Jo no crec que comencés als anys seixanta això de l'horari de les tres. Ni que tingués que anar amb l'escola. Crec que tenia que veure, ja d'entrada, amb les condicions de supervivència de la població davant els salaris de misèria i d'una organització social i econòmica, absolutament negativa.

Dos. En aquest sentit tampoc crec que la negociació col·lectiva i els convenis tinguéssim que aprendre a gestionar el temps. El que disputava l'organització del treball era el salari i les condicions de treball. Desgraciadament ho segueixen fent avui en condicions precàries. Dic desgraciadament.

Jo crec que hi ha un tema que està en el fons de tot això i que potser l'hauríem de situar. L'organització social del temps no depèn de les persones, no depèn de les famílies, no depèn tampoc de les noves famílies, perquè la meua família érem [cinc] germans, amb pare i mare, estiguéssim més avinguts o més mal avinguts. Avui potser no seríem cinc, seríem dos, i potser amb la mare sol, eh? No es que tingués la culpa el pare, eh? Allò era aquell món i ara aquest món és un altre. Per tant, ni aleshores, ni ara, el domini de l'organització social del temps és propietat de la família, de les comunitats, de les societats. Jo crec que hi ha un plantejament paternalista, de dalt a baix, que vol organitzar el temps de la gent, i en canvi el poc plantejament de com la gent ens organitzem el temps. Les famílies... les famílies amb avis, doncs, usa i abusa i els avis es deixen abusar i tampoc eduquen. Hi ha tota una sèrie de comportaments viciosos i viciats que tots contribuïm a crear i llavors li diem a l'escola que ho arregli. I l'escola l'administren uns senyors que fan unes determinades coses. Bé, doncs, jo crec que aquí, primer, s'ha d'empoderar les persones i ha d'haver una gestió democràtica i social del temps, i a partir d'aquí, en tots els àmbits. I, tercer, i últim, jo crec que l'escola és l'escola, i en aquelles coses que es puguin acompanyar a una escola tenen a veure en l'ús social del temps, però no li fotem a l'escola la culpa. És a dir, l'escola no és tot. L'escola és una part de la vida. La família, és una altra part de la vida. Els aprenentatges són part de la vida. I els temps de treball són els temps de treball. I la manera de fer de pares és la responsabilitat de cada pare.

I, dit això, intento afegir-me i dic, segurament que a aquests debats faria falta, també, construir estudis ben fets, de tot això, perquè segur que hi ha realitats tant diverses com les que s'han dit aquí i moltes més, i no podem comparar Granera amb Sant Ildefons, amb tota seguretat, però, ni per la gent, ni per les seves cultures, ni els seus mals mentals, ni els seus mals laborals, ni totes aquestes coses. I, per tant, el que probablement hem de fer és veure com gestionar aquests temes d'una forma més participativa i més democràtica i menys imposada, i menys socialitzada, a partir de la condició jeràrquica d'algú. Jo crec que va per aquí la cosa i és una utopia tan utòpica com era lluitar sindicalment contra el franquisme, que no t'ensenyaven res. Senzillament experimentaves i trobaves.

Coordinador: A veure, si us plau, demano terminar, perquè aquí som seriosos en començar i també en acabar, i a les vuit i mitja acabem.

Onzena intervenció: Ho diré molt ràpid. Jo he fet dos tipus d'horari. De matí i tarda, amb tres tardes. Amb quatre tardes. Quatre hores al matí i dos a la tarda. Hi ha una cosa que em preocupa i en la que esteu molt equivocats. L'hora de major rendiment de l'alumne és la de vuit a nou del matí, sempre, sempre, amb molta diferència. Començar més tard és retardar l'aprenentatge. I s'hauria de parlar amb gent que ha treballat trenta anys donant classes. Jo [us] porto a un institut [de la ciutat]. Les dues primeres hores són les millor. Si algú vol organitzar, abans de començar per l'horari escolar, una cosa que té molt poques incidències, hauríem de parlar d'altres temes que són molt més greus. Ara bé, hem provat dues hores, un pati, dues hores, un altre pati... Ho hem provat tot i això no canvia cap recepta. I, perquè hi ha criteris econòmics? A veure, perquè cap institut d'aquest país vol donar de menjar a tots els seus alumnes. Això és un mite i estem llum de poder fer-ho, ni tant sols per l'espai. I moltes coses així que són complicades. Llavors, quin sentit té que els nanos de la ESO passin 30 hores? Polítics que van a afegir matèries que no fan cap falta. I si ho comparem amb d'altres llocs, no fan 30 hores. Llavors, comencem una miqueta, no per l'horari, sinó quina infraestructura tenim i quin currículum tenim, i no fem més lleis, i donem marge. Obviament cada institut és un món.

No es pot fer una única norma. Cada barri és un món. Cada alumne té unes característiques. Sempre que fem coses d'aquest tipus, jo ja tendixo a callar i per això vaig ràpid. Perquè crec que el Parlament viu en un altre món. I quan busca un assessor...

Sr. Fabián Mohedano: Jo al Parlament porto deu mesos, eh? Que porto 30 anys fent activisme social.

[es sent comentaris de diverses persones alhora]

Coordinador: No, no. De totes maneres vull recordar que el tema de la jornada escolar continua o partida és l'onzè tema que portem tractant aquí. És a dir, hem arribat a l'onzè tema per tractar d'aquest tema. Per a nosaltres hi ha temes més principals, o més importants. El que passa que és un moment crucial en la vida de les persones, en el que estem ara, en aquest tema, i perquè, a més a més, com sabeu hi ha moltes pressions de tots tipus, i jo diria que en aquest cas, i no és que congregui amb moltes coses, però si hi ha una llei que va en la tendència que ha marcat abans en Fabián, doncs, escolta, xapó. Si va en aquesta tendència!

Sr. Fabián Mohedano: Jo potser m'explicat malament. Estem d'acord que tenim uns horaris que no existeixen amb la llum del món? Estem d'acord o no? Aquest anàlisi el compartim o no? O sigui, no hi ha cap país al món que hagi de fer una llei o haig de fer un gran acord social per canviar els horaris, perquè no hi ha cap país del món que hagi deixat de fer el que feien els primers sapiens, que era aixecar-se al matí i esmorzar. Aquí hem deixat d'esmorzar el 80% de la població. Val? I ara, que hauríem d'estar sopant, estem aquí, no? Per tant, la llei, el pacte, les mesures que es facin no van a regular a ningú, al contrari.

Jo ara voldria estar a casa meva amb els meus nens i estic amb vosaltres. Doncs jo vull que aquest xerrada es faci a les quatre de la tarda. Per a que aquesta xerrada es faci a les quatre de la tarda i jo pugui estar amb els meus nens sopant, doncs, hem d'intentar fer un canvi. I aquest canvi es pot fer amb política pública. La política pública com es fa? Amb llei, amb pacte i amb pedagogia, no?, i amb sensibilització.

Públic: I al Parlament.

Públic: I els mestres que han de fer formació, també han de poder estar a les quatre fent formació.

Sr. Fabián Mohedano: No. És una crítica que rep moltes vegades: "el Mohedano ens vols fer anar a dormir a les 9 de la nit, a les 10 de la nit", "el Mohedano ens vol fer anar a esmorzar no sé a quina hora". No, no. I escolteu, hi ha una sèrie que es diu "[...]", que és una família desestructurada. No sé si algú l'ha vist. "[...]". Una família desestructurada brutal. Doncs, als guionistes no se'ls hi acut que esmorzin i sopin tot junt. És a dir, un moment típic en cadascú dels capítols és tots junts esmorzant a primera hora del matí, tota la família. I és la família més desestructurada, perquè fan coses que són inverosímils, no? I a la nit, tots junts, sopen. I en aquest país no sopa ningú, perquè ara a cada vostra estan sopant els nens i nosaltres estem aquí. O al revés, no?

O sigui, el que vull dir és que estem intentant posar una mica d'ordre a un desordre. I quan jo veig que la solució és que els nanos dinin a les tres de la tarda, perquè els pares dinen a les tres de la tarda, jo em tiro pel balcó. Ara, que les lleis no han de ser per dir-les a la gent a quina hora ha de sopar. Nosaltres no som Corea del Nord. Cadascú que dini i que sopi quan li doni la gana. Nosaltres no som Corea del Nord que diguem... No. Però, a veure, si us plau, hem de corregir. Per tant, corregir... Deixeu-me que us digui l'horari del Parlament, ja que hem parlat del Parlament. Tal qual porto deu mesos i encara no em sé avenir i intento estar les menys

hores possibles allà. El Parlament, a l'any 80, que hi havia 7 dones i 127 homes, es començava a les 11:30 del matí. S'acabava a les 3, es tornava a les 5:30 i s'acabava a les 9 o a les 10 de la nit. Bé, doncs amb la reforma horària que ja hem fet al Parlament, des del gener, es comença a les 9, s'acaba a l'1:15, es torna a les 3 i s'acaba a les 6 de la tarda. I ja està. I allí hem fet la reforma. Si jo ara, vull dinar amb algú, no puc dinar amb ningú, perquè a l'1 no trobo a ningú amb qui dinar perquè la gent n'està treballant. ¿Què hem de fer? Tornar nosaltres a l'horari? No. Que vingui la gent al nostre horari. Val? Doncs, les organitzacions tenen un paper, no? I les lleis poden canviar horaris comercials, i poden canviar horaris socials, etc. Val? Ja està. Aclarit per a que serveix la Llei de la Reforma Horària.

Les millors hores de rendiment de les persones, estic molt d'acord amb tu, són al matí, no? A primera hora. Però es que fixeu-vos, nosaltres, de 9 a 1 estem, estadísticament, o arribant a la feina, o sortint en aquest esmorzar del migdia, de mig matí que fem, no? Que quan arriba un turista i ve una persona menjar-se un entrepà a les 11:30, amb una cervesa, es pensa que està dinant. Després, torna tres hores més tard i el veu menjant-se un plat de macarrons i no entenc res, no? Per tant tenim un problema de productivitat, en el cas dels adults, perquè en aquestes hores no estem treballant i en el cas dels nens perquè encara s'estan despertant. Val?

Hi ha un projecte molt interessant, que hi ha hagut a la ciutat de Silla, a València, i a algunes ciutats de Turquia i Itàlia i tal. És un projecte en el que han fet estudiar la cronobiologia i el rendiment dels nanos. I el que han fet ha estat, per exemple, cada matí fer exercicis al pati. Els dilluns al matí no hi ha exàmens, i durant el dia s'estudia les assignatures en funció dels nanos. Doncs, es veu que ha pujat el rendiment en aquestes quatre ciutats, en els instituts que han participat, ha pujat el rendiment de un any a l'altre, perquè s'ha estudiat quan els nanos poden fer una cosa o una altra. Ho dic perquè hem de tenir més en compte el cost dels horaris. M'han de passar tota la informació perquè vaig anar l'altre dia a una reunió i...

A veure, a mi... es que no em puc mossegar la llengua. Qui demana les jornades aquestes? Pares? O mestres camuflats de pares? Ho deixo aquí.

Coordinador: Quines jornades?

[Se senten moltes veus alhora]

Sr. Fabián Mohedano: No, no, no, no. Jo només... Ho deixo aquí. Ho deixo aquí. Hi ha pares, o mestres camuflats de pares?

Coordinador: És una pregunta que dona per a una altra sessió.

Sr. Fabián Mohedano: Jo no parlaria de continuada o partida, sinó que parlaria de comptada. Es a dir, que el terme que faria servir de cap a on hem d'anar es "compactada". És a dir, si acabem el cole a les tres de la tarda, però els nanos han dinat a les dotze, i acabem a les tres i a les tres comencen les activitats extraescolars, per a mi això és una cosa compactada. La terminologia...

Públic: El problema és el tema econòmic. El menjador...

Sr. Fabián Mohedano: No. Clar, clar, clar. Menjador. Anem al menjador, que tenia un apunt sobre el menjador. A veure, el menjador són 3,10 euros. 3 euros el que costa el monitor i 3,10 el que costa el dinar. Molt bé. Jo ara vaig a ser provocador perquè [no sé si aquí hi ha mestres], eh? Si agafem i en comptes de ser dues hores i mitja, com és a la pública ara, o tres hores, posem el 9 a 12 i de 3 a 5. Si en comptes de ser tres hores ho deixem en hora i mitja, aquests 3,10 es redueixen a la meitat. Perquè? Perquè el monitor ja no ha d'estar 3 hores.

Públic: I si ho fa la mestra?

Sr. Fabián Mohedano: Un moment, un moment. Si compactem al migdia, el cost és més petit. El cost és mínim.

I després la segona provocació, que hem avançat, si en un moment en que hi ha una baixada a la piràmide, brutal, alarmant, i els mestres algun dia es poden quedar sense feina, perquè no assumeixen els mestres el menjador i passa capítol, i agafem aquests diners del migdia i els posem després i aquests senyors, i aquests senyors, no han d'estar carregant-se tot, sinó que aquests diners que s'estan destinant a menjador, a monitors de menjador... Aquests monitors no deixen de treballar. No deixen de ser monitors, sinó que passen a la tarda a, per exemple, a les 3 o les 4 de la tarda, agafar al nen i portar-lo a l'escola de música, per a que el pare pugui recollir-lo després de treballar a l'escola de música o a la piscina.

Públic: És molt interessant el que has dit.

Coordinador: És molt interessant. És molt interessant, però us recordo que a les vuit i mitja s'acaba. Per un motiu. Perquè a les vuit i mitja tenim l'experiència de que si no tanquem, la gent se'n va i ja s'ha anat molta gent.

Sr. Fabián Mohedano: Una última cosa. Jo a l'any 96, i aprofito sempre per fer una píndola sobre el escoltisme, que em sembla un nou mètode educatiu sensacional i si teniu l'oportunitat de portar els nens, o els fills, o els cosins, a l'escoltisme, ho feu. A l'any 96 vaig estar a un campament escolta... un campament escolta... Els "scouts". A un campament escolta a Suècia i parlant amb els scouts suecs, em deien, i vosaltres com feu el cau? La reunió del dissabte a la tarda? I em deiem, nosaltres la fem el dimarts. I a mi això em va semblar al·lucinant. Jo tenia 20 anys i deia, ostres! Si la fan els dimarts vol dir que els dissabtes els tenen lliures i només han d'anar un cap de setmana al mes i la resta la tenen lliure. Jo, amb 20 anys, em semblava al·lucinant, i no aquella situació de que cada dissabte havies d'anar al cau. Perquè? Perquè per a ells un dimarts a la tarda, un dimecres a la tarda, un dijous a la tarda, un divendres a la tarda, és el mateix que un dissabte a la tarda, i un diumenge a la tarda. És a dir, si alliberem hores de la tarda, podem fer coses com, per exemple, l'esport ben fet per la tarda, o fer els escolta per la tarda, o l'esplai per la tarda, no? És a dir, jo el que us demano és que ens ajudeu a fer-li creure a la gent que podem canviar els horaris, que els podem racionalitzar, que els podem compactar, que [els podem fer més humans], i compactar-los. I el que no pot ser és que li demanem al metge que en comptes d'estar al Cap fins les set, estigui fins a les deu de la nit perquè com que jo surto de treballar a les vuit, és quan agafo al nano amb febre i me'l en porto allà al Cap i m'hauran d'atendre a les nou perquè és l'hora a la que jo arribo, no? Flexibilitzen els horaris, fem-los més compactes i canviem.

Jo crec que no estem demanant més que com funciona a la resta del món.

Sr. Àlex Castillo: Bàsicament hi ha algun tema que sí que és important. Al tanto amb que cada escola triï el que vol. Al "tanto" amb això, què vol dir? Tenim una doble xarxa en la qual hi ha una escola concertada i una pública. Què ha passat a la Comunitat de Madrid? Que de resultes d'aquest debat etern: ara compactada, ara intensiva, ara... Clar, aquest debat a l'escola concertada no hi és. Tothom que vol defugir aquest debat se'n va a la concertada i fora. Què ha passat a Madrid? Que Madrid ha perdut un percentatge important de l'escola pública. Entre d'altres coses, no únicament, però per aquest debat etern... Allò de que cada any... Allà hi ha una votació en la qual s'exigeix un percentatge de gent que voti. Clar, això genera molta tensió dins de la gent. Tu saps que vols un horari però saps que ell vol un altre. Llavors, clar, tu pressiones. Aquesta situació genera incomoditat sobre un aspecte que en última instància el que és important a l'escola, i ja ho han dit per aquí diverses veus, és, què fem? I el debat que

hauria d'haver a l'escola és sobre tot pedagògic. Els nanos podrien anar un torn [de mig] si convé, i anirien. En molts països, també ha sortit això, que fan horaris de tarda perquè no hi ha suficients espais. I al tanto que no acabarem aquí amb els instituts a torn de tarda, perquè no s'estan fent prou instituts públics i tenim els instituts tancats tota la tarda. I falten places i demanem construccions. Doncs, al tanto que és una altra possibilitat. És a dir, no és lògic. Per exemple a Barcelona que hi ha instituts tancats, amb un lloc en que el preu del sòl és elevadíssim. Tens un institut tancat a partir de les 2:30 de la tarda i tens molta població que espera una formació en un institut públic, perquè és el seu model educatiu que tria i no pot accedir, i en canvi les institucions allà tancades amb pany i clau. Hi ha moltes coses a valorar sobre això, però en última instància el fet de fer un horari o un altre al nano no li afecta negativament, en principi, cap horari. Però s'ha de veure realment els efectes col·laterals que pot tenir. O sigui, una afectació negativa salvatge, com la que hi ha hagut a secundària, és perquè s'ha fet un canvi d'horari a la brava sense cap aportació econòmica i sense un estudi d'impacte social. Això és important. Ha d'haver un estudi d'impacte social de qualsevol canvi que vulguem fer, perquè potser és un canvi que no té cap efecte social negatiu i es pot fer perfectament, però de la mateixa manera que quan anem a construir a dalt d'una muntanya hi ha estudis ambientals, a nivell social no es mira res. I llavors, clar, ens trobem això. Moltes de les veus que et diuen: la intensiva secundària ha anat molt bé perquè la conflictivitat ha disminuït molt. Sobre tot a la tarda, clar, perquè tanquem.

Coordinador: Bé. Moltes gràcies a tothom. Esperem que a més a més del debat i el canvi d'idees, serveixi per després anar a cada lloc i des de dins començar a fer funcionar les coses. Gràcies a tothom.